

จีเอ็มโอกับการทดลองภาคสนาม

การทดลองพืชจีเอ็มโอภาคสนามในประเทศไทยจะเป็นภัยคุกคามสิ่งแวดล้อมอย่างไม่อาจเรียกกลับคืนมาได้ และทำให้จีเอ็มโอมีโอกาสเข้าไปปนเปื้อนในอาหารและในไร่นาของเกษตรกรได้มากขึ้น รัฐควรตัดไฟแต่ต้นลม โดยเลือกหลักการ “ป้องกันไว้ก่อน” แทนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของบริษัทข้ามชาติ

มติ ครม. ห้ามการทดลองภาคสนาม

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2546 หนังสือพิมพ์หลายฉบับรายงานว่า บริษัท มอนซานโต้ ซึ่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านพันธุวิศวกรรมสัญชาติอเมริกัน ประกาศแผนการที่จะขีดประเทศไทยเป็นฐานผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดจีเอ็มโอในระดับภูมิภาคให้ได้ภายในปี 2549¹ (ข้าวโพดจีเอ็มโอของมอนซานโต้หมายถึงทั้งข้าวโพดบีที และข้าวโพดราวด์อัฟเฟอรี่) มอนซานโต้บอกว่า แผนนี้จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรียกเลิกมติ ครม. ที่ห้ามการทดลองปลูกพืชจีเอ็มโอในภาคสนาม และอนุญาตให้บริษัทอย่างมอนซานโต้ทดลองปลูกพืชจีเอ็มโอในไร่นาได้ ไม่กี่วันถัดมา องค์กรไอซ่า หรือ ISAAA (องค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้ทุนจากบริษัทข้ามชาติหลายบริษัทรวมถึงมอนซานโต้) จับมือกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (Biotech) เรียกร้องให้คณะรัฐมนตรียกเลิกมติ ครม. นี้เช่นกัน โดยอ้างผลการวิจัยปลูกข้าวโพดบีทีในประเทศฟิลิปปินส์ และเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายนนี้เอง มีข่าวว่า รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สนับสนุนจีเอ็มโอเต็มที เพราะคิดว่าจะมีผลดีต่อการส่งออก และให้แกกฏที่เป็นอุปสรรคต่อการปลูกพืชจีเอ็มโอ

มติ ครม. ห้ามการทดลองภาคสนามนี้เกิดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2544 หลังจากที่เกิดกรณีฝ้ายบีทีของมอนซานโต้ หลุดรอดจากแปลงทดลองภาคสนามออกไปปนเปื้อนกับฝ้ายในไร่นาของเกษตรกร มาถึงวันนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอ้างว่าการทดลองระดับไร่นาไม่สร้างความเสี่ยงให้เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพเกษตรกรอีกต่อไป แต่ทว่า ไม่มีหลักฐานใดๆ สนับสนุนคำกล่าวอ้างนี้ ในทางตรงกันข้าม ช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีหลักฐานจากต่างประเทศชี้แล้วชี้เล่าที่แสดงให้เห็นว่าการปนเปื้อนจากการผสมเกสรข้ามพันธุ์และการแพร่พันธุ์โดยเมล็ดเป็นสิ่งที่ไม่หลีกเลี่ยงไม่ได้และควบคุมไม่ได้

สิ่งที่น่าเป็นห่วงไม่แพ้กันคือความจริงที่ว่า การเรียกร้องให้ยกเลิกมติครม. นี้เกิดจากการแรงกระตุ้นทางการค้าเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ที่ต้องการให้ประเทศไทยยกเลิกกฏข้อบังคับทั้งหมดที่ขวางกั้นเกี่ยวกับการแพร่พันธุ์พืชจีเอ็มโอ ภายใต้แรงกดดันนี้ รัฐบาลควรที่จะใช้หลัก “ป้องกันไว้ก่อน” มาเป็นตัวตัดสินใจ มีใช้คำนึงถึงผลกำไรระยะสั้น

ควรรห้ามทดลองภาคสนามในพื้นที่เปิดทุกรูปแบบ

แม้ว่า มติ ครม. นี้จะห้ามการทดลองภาคสนาม แต่ปรากฏว่า ในสถานีทดลองวิจัยของรัฐหรือพื้นที่ของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ยังคงทดลองพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นาอยู่ เกษตรกรพืชจีเอ็มโอเหล่านี้สามารถปลิวไปกับลมหรือมีแมลง พาไปออกจากแปลงทดลองของรัฐไปยังไร่นาของเกษตรกรได้ ตามธรรมชาติแล้ว หากปลูกพืชในพื้นที่เปิด ไม่มีใคร สามารถควบคุมแมลงไม่ให้ผสมเกสรหรือห้ามลมพัดได้ นอกจากนั้น เมล็ดพันธุ์ของพืชจีเอ็มโอเหล่านี้ อาจถูกนำออกนอก บริเวณ ไปขึ้นที่อื่นได้ ผลก็คือสิ่งมีชีวิตตัดต่อพันธุกรรมเหล่านี้จะแพร่พันธุ์ออกไปสู่สิ่งแวดล้อมในวงกว้าง และไม่สามารถ เรียกกลับคืนมาได้

ยกตัวอย่างเช่น ต้นข้าวโพดผสมเกสรโดยมีลมเป็นพาหะสำคัญ ต้นข้าวโพดปกติผลิตเกสรสีลันห้าแสนถึงยี่สิบ ล้านเกสรในช่วงเวลา 2 – 14 วัน เนื่องจากข้าวโพดผสมเกสรในระดับเข้มข้นขนาดนี้ การปลูกข้าวโพดจีเอ็มโอกับข้าว โพดที่ไม่ใช่จีเอ็มโอในระยะห่างกันมากๆ จึงไม่สามารถป้องกันการผสมเกสรข้ามพันธุ์ได้ รายงานของหน่วยงานสิ่งแวดล้อมยุโรปสรุปไว้ว่า ความเสี่ยงของการปนเปื้อนโดยการผสมเกสรข้ามพันธุ์ระหว่างข้าวโพดจีเอ็มโอไปยังข้าวโพดที่ไม่ใช่จีเอ็มโอ นั้นอยู่ในระดับ “กลางถึงสูง”²

เมื่อเร็วๆ นี้ มีการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นไปได้ของการปนเปื้อนของข้าวจีเอ็มโอในข้าวปลอดจีเอ็มโอและข้าว พันธุ์พื้นเมือง โดยนักวิทยาศาสตร์ประจำห้องปฏิบัติการเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพและวิศวะนิเวศน์ของกระทรวง ศึกษาธิการจีนร่วมกับสถาบันวิทยาศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งมหาวิทยาลัยฟุนดานของจีน ได้ข้อสรุปว่า ความเสี่ยงทางนิเวศวิทยานั้นอยู่ในระดับสูง จากการสังเกตพบว่า การผสมข้ามพันธุ์จากข้าวจีเอ็มโอ น่าจะมีผลกระทบต่อข้าวพันธุ์ พื้นเมือง ข้าวพันธุ์ปกติ และวัชพืชที่อยู่ในวงศ์เดียวกับข้าว และยังพบอีกว่า ระยะการแพร่กระจายของเกสรข้าวเพิ่มขึ้นตาม แรงลมที่เพิ่มขึ้น³ การศึกษาวิจัยเหล่านี้และงานวิจัยอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกันทำให้เกิดคำถามที่น่าคิดว่า หากประเทศไทยอนุญาต ให้มีการทดลองระดับไร่นาได้ การทดลองปลูกข้าวจีเอ็มโอในพื้นที่เปิดจะเป็นภัยคุกคามต่อข้าวพันธุ์พื้นเมืองและข้าวป่า เพียงไร

ทุกวันนี้แม้แต่การทดลองภาคสนามในพื้นที่ควบคุมของรัฐเอง ก็เพียงล้อมด้วยรั้วลวดหนามและปลูกต้นกล้วยโดย รอบเท่านั้น คำถามก็คือ รั้วลวดหนามเดี่ยวๆ และต้นกล้วยเหล่านั้นจะสามารถหยุดลม หรือห้ามแมลง เช่น ผีเสื้อไม่ให้ นำพา เกสรสีลันเกสรออกนอกบริเวณไปได้หรือไม่ เมื่อกระทรวงเกษตรฯ รับประกันกับเกษตรกรว่า การทดลองในพื้นที่เหล่านี้ ปลอดภัย เนื่องจากอยู่ห่างไกล การรับประกันเหล่านี้ไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยที่กระทรวงเกษตรฯ หรือใครหน้าไหนก็ควบคุม ไม่ได้ อีกหลายปัจจัย เช่น อัตราความเร็วลม รูปแบบของลม และพฤติกรรมของผีเสื้อ เป็นต้น

การทดลองจีเอ็มโอในพื้นที่เปิด: ต้นเหตุของการปนเปื้อน

กรณีของฝ่ายบีทีในประเทศไทย เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า การทดลองจีเอ็มโอภาคสนามทำให้เกิดการปนเปื้อนในพืชปกติได้จริง ในประเทศอื่นๆ การทดลองพืชจีเอ็มโอภาคสนามทำให้พืชจีเอ็มโอหลุดรอดไปผสมปนเปื้อนกับพืชปกติ และก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ในฮาวาย เมล็ดพันธุ์มะละกอจีเอ็มโอไปขึ้นอยู่ในไร่ของเกษตรกรตั้งแต่วันที่มะละกอจีเอ็มโอจะได้รับอนุมัติให้ปลูกเพื่อการค้า คณะกรรมการกำกับดูแลมะละกอของฮาวายอธิบายไม่ได้ว่าเมล็ดพันธุ์มะละกอจีเอ็มโอจากแปลงทดลองหลุดรอดเข้าไปปนเปื้อนอยู่ในแหล่งเมล็ดพันธุ์มะละกอที่ขายกันอยู่ในท้องตลาดได้อย่างไร

เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2544 หน่วยงานตรวจสอบอาหาร (AFSSA) ของรัฐบาลฝรั่งเศสวิเคราะห์การปนเปื้อนจีเอ็มโอในเมล็ดพันธุ์ปกติ ซึ่งรวมถึงถั่วเหลือง ข้าวโพด และคาโนล่า ผลปรากฏว่า สาเหตุของการปนเปื้อนในเมล็ดพันธุ์สาเหตุหนึ่งมาจากการทดลองจีเอ็มโอภาคสนาม⁴

ในเดือนธันวาคม 2545 หน่วยพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (US EPA) พบว่าการทดลองข้าวโพดบีทีภาคสนามในรัฐฮาวาย ซึ่งทดลองโดยบริษัทไพโอเนียร์ ไฮ เบรด (บริษัทเมล็ดพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก) ก่อให้เกิดการปนเปื้อนข้าวโพดบีทีในไร่กลางแจ้ง หลังจากการสอบสวนของหน่วยงานพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (EPA) บริษัทไพโอเนียร์ถูกปรับในฐานะทำให้เกิดการปนเปื้อนจีเอ็มโอ และกระทรวงเกษตรของสหรัฐสั่งให้มีการสอบสวนเรื่องนี้ใหม่ด้วย⁵

เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2545 กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรียกร้องให้รัฐบาลออกกฎหมายห้ามการทดลองพืชจีเอ็มโอในพื้นที่เปิดทุกกรณี หลังจากมีข่าวว่า รัฐบาลสหรัฐพบข้าวโพดจีเอ็มโอที่ใช้ผลิตวัคซีนปนเปื้อนอยู่ในถั่วเหลือง 500,000 บุงเซลที่ปลูกเพื่อเป็นอาหาร ข้าวโพดเหล่านั้นถูกตัดแต่งพันธุกรรมให้ผลิตโปรตีนที่ใช้ในเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมเพื่อทำวัคซีนฉีดให้กับหมู ข้าวโพดนี้เป็นผลผลิตของบริษัทพรอดีจิน ซึ่งเป็นบริษัทด้านเทคโนโลยีชีวภาพในรัฐเท็กซัส ความผิดพลาดของบริษัทพรอดีจินครั้งนี้เป็นครั้งที่สองในรอบสามเดือน ทำให้แหล่งอาหารต้องปนเปื้อนด้วยพืชที่ใช้ทำยาซึ่งไม่ได้รับการอนุมัติให้ใช้เป็นอาหารมนุษย์ ยาจีเอ็มโอที่ปนเปื้อนในถั่วเหลืองนั้นเป็นโปรตีนที่จะฉีดให้กับหมู นายแอนโทนี ลาออส ผู้บริหารระดับสูงของพรอดีจินยอมรับว่ายังไม่เคยมีการทดสอบว่าวัคซีนนั้นจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์บ้าง

การปนเปื้อนของจีเอ็มโอ: ไม่มีวันหลีกเลี่ยงได้

ในการทบทวนมติห้ามทดลองปลูกพืชจีเอ็มโอภาคสนามนั้น คณะรัฐมนตรีจะต้องนำหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการปนเปื้อนของจีเอ็มโอ และความเสียหายทางด้านระบบนิเวศวิทยาในระยะยาว เข้าไปประกอบการพิจารณาด้วย นักวิทยาศาสตร์ทั้งในรัฐบาลและในวงวิชาการนานาชาติยอมรับกันแล้วว่า เมื่อใดก็ตามที่ปลูกพืชจีเอ็มโอไปในสิ่งแวดล้อมแบบเปิดแล้ว เราจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนของจีเอ็มโอในพืชปกติได้

ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเดือนมกราคม 2546 ในการสัมมนาระดับนานาชาติซึ่งจัดโดยมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งยุโรป นักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยกว่า 250 คน ยอมรับว่าการปนเปื้อนของจีเอ็มโอจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างพืชจีเอ็มโอกับพืชพันธุ์พื้นเมืองเกิดมากขึ้นเรื่อยๆ การสัมมนานี้ยังมุ่งเน้นไปที่ปัญหาทางการเกษตรและปัญหาการกลายเป็นวัชพืชของพืชจีเอ็มโอ ผู้ร่วมการสัมมนาเห็นพ้องต้องกันว่าจำเป็นต้องประเมินความเสี่ยงเรื่องการปนเปื้อนของเมล็ดพันธุ์ในระดับโลก⁶

ในเดือนธันวาคม 2545 กรมสิ่งแวดล้อม อาหารและกิจการชนบท (DEFRA) แห่งสหราชอาณาจักรนำเสนอรายงานเรื่องพืชจีเอ็มโอ โดยมีเนื้อหาจากการวิจัยที่ทำการขึ้นระหว่างปี 2537 – 2543 รายงานฉบับนั้นแสดงให้เห็นว่า การปนเปื้อนของจีเอ็มโอในพืชที่ไม่ใช่จีเอ็มโอเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง การปนเปื้อนนี้รวมไปถึงพืชผลในไร่นาที่อยู่ติดกับพื้นที่ที่ทดลองจีเอ็มโอภาคสนาม ยกตัวอย่างเช่น ต้นคาโนล่าในแปลงทดลองจีเอ็มโอที่อยู่ใกล้กับแปลงคาโนล่าจีเอ็มโอที่ด้านทานยาปราบวัชพืชได้ มียีนของคาโนล่าจีเอ็มโออยู่ด้วย งานวิจัยนี้ยังค้นพบอีกว่า พืชจีเอ็มโอนี้ผสมข้ามพันธุ์กับวัชพืชซึ่งอยู่ในวงศ์เดียวกับคาโนล่า ทำให้วัชพืชเหล่านั้นด้านทานยาปราบวัชพืชได้ และมีโอกาสที่จะพัฒนาไปเป็นวัชพืชยักษ์ที่แข็งแกร่งทนทาน⁷

ผู้ที่เรียกร้องให้ยกเลิกมติ ครม. ที่ห้ามการทดลองภาคสนามนั้นกลับไม่ได้ใจปัญหาการปนเปื้อนของจีเอ็มโอที่หลีกเลี่ยงไม่ได้นี้ ทั้งๆ ที่บริษัทอุตสาหกรรมจีเอ็มโอยักษ์ใหญ่ก็ยังยอมรับว่าการปนเปื้อนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นายบรรพต ณ ป้อมเพชร ประธานคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ เคยให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ 5 เมษายน 2546 ว่า “หน่วยงานและบริษัทเทคโนโลยีชีวภาพอย่างอะเวเนตีสและมอนซานโต้ ควรได้รับอนุญาตให้ทำการทดลองจีเอ็มโอระดับไร่นา โดยมีเงื่อนไขว่าการทดลองต้องมีการควบคุมอย่างรัดกุมและจำกัดไว้ให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมแคบๆ” ในความเป็นจริงแล้ว บริษัทอย่างอะเวเนตีสและมอนซานโต้เกี่ยวข้องกับกรณีการปนเปื้อนของจีเอ็มโอ และรับรู้ถึงความเสี่ยงเหล่านี้เป็นเรื่องจริง บริษัทเหล่านี้รู้ว่า จีเอ็มโออยู่นอกเหนือการควบคุมและไม่มีกฎระเบียบใดๆ มาบังคับได้

เมื่อปี 2543 ผลิตภัณฑ์อาหารหลายชนิดในสหรัฐอเมริกาถูกตรวจพบว่าปนเปื้อนด้วยข้าวโพดสตาร์ลิงค์ของบริษัทอะเวเนตีส ซึ่งเป็นข้าวโพดจีเอ็มโอที่ใช้ผลิตอาหารสัตว์และไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ผลิตอาหารมนุษย์ แม้ว่าจะมีมาตรการเรียกผลิตภัณฑ์อาหารเหล่านั้นคืนและจำกัดการปนเปื้อน แต่ข้าวโพดสตาร์ลิงค์ก็ยังไม่ปรากฏอยู่ในอาหารที่ญี่ปุ่นและเกาหลีได้นำเข้า และเมื่อเดือนธันวาคม 2545 ญี่ปุ่นตรวจพบการปนเปื้อนของข้าวโพดสตาร์ลิงค์ในอาหารมนุษย์เป็นครั้งที่สอง

รายงานฉบับใหม่ที่ทำขึ้นโดยอินโนเวสต์ สตราทีจิก แวลู แอดไวเซอร์ ซึ่งเป็นบริษัทวิจัยเกี่ยวกับการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมระดับโลก ระบุว่า กรณีเหล่านี้ “สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสำคัญของพืชจีเอ็มโอ ที่เมื่อปล่อยออกไปสู่ธรรมชาติแล้วจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนได้ นอกจากนี้ ยังไม่สามารถเรียกคืนมาได้อีกด้วย” หายนะจาก

ข่าวโศกตลกรังค์ทำให้อะเวตีสต้องเสียค่าใช้จ่ายเกือบหนึ่งพันล้านดอลลาร์สหรัฐ หากแต่การปนเปื้อนของข่าวโศกตลกรังค์ยังคงเกิดขึ้นและอาจเกิดขึ้นไม่รู้จักจบ ผลที่ตามมาคือ ไม่มีใครทำนายได้ว่าอะเวตีสต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด

เท่าไร บางที ค่าเสียหายจากการปนเปื้อนอาจมากถึงกับทำให้มอนซานโต้และบริษัทข้ามชาติเหล่านี้ล้มละลายไป และถึงปัญหาการปนเปื้อนจีเอ็มโอเอาไว้ให้สังคมแก้ไข'

รายงานของบริษัทอินโนเวทซ์ชี้ให้เห็นว่า มอนซานโต้รับรู้ว่าการปนเปื้อนจีเอ็มโอเป็นสิ่งที่ไม่ดี และนั่นเป็นเหตุผลที่มอนซานโต้พยายามสนับสนุนให้รัฐบาลทั่วโลกผ่านกฎหมายเกี่ยวกับจีเอ็มโอในผลิตภัณฑ์อาหาร และยอมรับว่าการปนเปื้อนคือส่วนหนึ่งของความเป็นจริงที่ต้องยอมรับ ในรายงานประจำปีของมอนซานโต้ เขียนไว้ตอนหนึ่งว่า มอนซานโต้จัดการกับปัญหาการปนเปื้อนโดยการ “ดำเนินการต่อไปในระดับโลกเพื่อให้เกิดกฎหมายที่รับรู้และยอมรับ (การปนเปื้อน) และเพื่อให้เกิดการอนุมัติและการยอมรับปริมาณ (การปนเปื้อนจีเอ็มโอ) ที่ตรวจพบ”¹⁰ การขาดความรับผิดชอบของบริษัทแบบนี้ทำให้บริษัท มอนซานโต้ถูกจัดให้อยู่ในระดับ Triple C ด้านการจัดการยุทธศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นระดับต่ำสุด

บริษัทอย่างอะเวตีสและมอนซานโต้ไม่ควรได้รับอนุญาตให้ทำการทดลองปลูกจีเอ็มโอภาคสนามในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ “ควบคุมอย่างรัดกุม” ตามที่ฝ่ายสนับสนุนจีเอ็มโอให้สัญญาไว้ การควบคุมเหล่านั้นล้มเหลวมาแล้วครั้งแล้วครั้งเล่าในสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะมิกซ์ข้อบังคับที่เข้มงวดเพียงใด และจะล้มเหลวเช่นกันในประเทศไทย วิธีทางเดียวที่จะควบคุมการปนเปื้อนจีเอ็มโอได้อย่างมีประสิทธิภาพคือป้องกันไม่ให้สิ่งมีชีวิตตัดต่อพันธุกรรมนี้แพร่พันธุ์ออกไปสู่สิ่งแวดล้อม หากประเทศไทยอนุญาตให้บริษัทอย่างอะเวตีสหรือมอนซานโต้ทำการทดลองปลูกพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นาในประเทศไทย ก็เท่ากับว่ารัฐบาลยกสิ่งแวดล้อม ไร่นา และอาหารของเราให้เป็นพื้นที่ทดลองทางพันธุกรรม

หลักการ “ป้องกันไว้ก่อน”

ในการตัดสินใจว่าจะยกเลิกมติห้ามทดลองจีเอ็มโอในระดับไร่นา คณะรัฐมนตรีควรพิจารณาโดยเห็นแก่สิ่งแวดล้อมและประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร เป็นหลัก ยิ่งไปกว่านั้น รัฐบาลควรปกป้องประเทศชาติและประชาชน ให้พ้นจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากพืชจีเอ็มโอ โดยขอยกมตินี้ให้ครอบคลุมถึงการทดลองจีเอ็มโอภาคสนามในพื้นที่เปิดทุกประเภท การปรับมติ ครม. นี้ให้กลายเป็นกฎหมายห้ามทดลองจีเอ็มโอภาคสนามจะทำให้มั่นใจได้ว่า ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมจะมีความปลอดภัยทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งประชาชนชาวไทยจะได้เป็นผู้ตัดสินใจ ถ้าประเทศไทยมีอธิปไตยทางอาหาร

การสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพเพื่อรับมือกับการคุกคามของจีเอ็มโอ ทำได้โดยนำหลักการ “ป้องกันไว้ก่อน” (Precautionary Principles) มาใช้ในกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พฤศจิกายน 2546

หลักการ “ป้องกันไว้ก่อน” เป็นกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้เมื่อมีสิ่งนี้อาจคุกคามสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและอาจส่งผลกระทบต่อร้ายแรงอย่างที่ไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ การใช้หลักการนี้หมายถึงต้องลงมือป้องกันไว้ก่อนเพื่อ

หลีกเลี่ยงการคุกคามเหล่านั้นแม้ว่ายังพิสูจน์ไม่ได้ 100% ว่ามีอันตราย หลักการนี้ช่วยไม่ให้ใครนำเอา “ความไม่แน่นอนทางวิทยาศาสตร์” มาเป็นข้ออ้างเพื่อถ่วงเวลาไม่ให้เกิดการป้องกัน การ “ป้องกันไว้ก่อน” ไม่ได้ขัดขวางความเจริญก้าวหน้า หากแต่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความคิดริเริ่มในวงกว้าง โดยกระตุ้นให้ค้นหาทางเลือกใหม่ๆ และให้คุณค่าแก่ความหลากหลาย

เนื่องจากการคุกคามของจีเอ็มโอนั้นกว้างใหญ่ไพศาลมาก และผลกระทบที่อันตรายอาจรุนแรงและไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ หลักการ “ป้องกันไว้ก่อน” จึงถูกนำมาใส่ไว้ในพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ พิธีสารนี้เป็นสนธิสัญญาระดับโลกที่ให้สิทธิและอธิปไตยแก่ประเทศสมาชิกในการห้ามหรือจำกัดการนำเข้าจีเอ็มโอ โดยยึดหลักการ “ป้องกันไว้ก่อน” เป็นพื้นฐานสำคัญ¹¹ พิธีสารนี้มีผลบังคับใช้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2546 ณ วันที่ 22 พ.ย. 2546 ประเทศ 73 ประเทศ เป็นสมาชิกของพิธีสารนี้ และกำลังเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นเอกฉันท์ในเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลยังไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในพิธีสารนี้

ข้อเรียกร้องของกรีนพีซ

1. ให้ยกระดับมติ ครม. ห้ามทดลองจีเอ็มโอภาคสนามให้เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ถาวรเพื่อปกป้องความปลอดภัยทางชีวภาพ
2. ให้ครอบคลุมการทดลองจีเอ็มโอภาคสนามในพื้นที่เปิดทุกประเภท รวมถึงในพื้นที่ควบคุมของรัฐบาลและสถานีวิจัยต่างๆ
3. ใช้หลักการ “ป้องกันไว้ก่อน” ในการออกกฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพและยึดหลักการนี้ในการปฏิบัติจริงด้วย

1 "Monsanto introduces GM corn to farmers; Firm to develop seed production base here," Bangkok Post, November 15, 2003; "GM-food producer puts poor farmers in touch with banned technology," The Nation, November 15, 2003.

2 Eastham, K. and J. Sweet. 2002. Genetically modified organisms (GMOs): The significance of gene flow through pollen transfer. A review and interpretation of published literature and recent/current research from the ESF 'Assessing the Impact of GM Plants' (AIGM) programme for the European Science Foundation and the European Environment Agency. The Environmental Issue Report No 28. Zurich: European Environment Agency (EEA). p.41.

3 Lu Baorong, Song Zhiping and Chen Jiakuan. January 2003. Can transgenic rice cause ecological risks through transgene escape? Progress in Natural Science 13 (1), p. 22.

4 AFSSA - Agence Française de Sécurité Sanitaire des Aliments. July 23, 2001. de l'Agence française de sécurité sanitaire des aliments relatif à l'évaluation, en termes de santé publique, de la signification d'un signal positif à 0,2% par une sonde 35S et du risque éventuel lié à la présence de semences de maïs OGM non identifiés, au regard notamment des taux de présence observés et de la fréquence des cas.

5 Emily Gersema. April 23, 2003. Pioneer pays fine in biotech corn mix-up; USDA begins new Investigation. The Associated Press; Justin Gillis. April 24, 2003. Firm Fined for Spread Of Altered Corn Genes; Government Wasn't Told Soon Enough. The Washington Post: E04; Elizabeth Weise. April 24, 2003. Biotech traces found in regular corn. USA Today: 11.

6 A conference organised by the European Science Foundation. Assessing the Impact of Genetically Modified Plants (GMP): Introgression from Genetically Modified Plants (GMP) into Wild Relatives and its Consequences, 21-24 January, 2003, University of Amsterdam, The Netherlands.

7 Carol Norris C. and J. Sweet. 2002. Monitoring Large Scale Releases of Genetically Modified Crops (EPG 1/5/84) Incorporating Report on Project EPG 1/5/30: Monitoring Releases of Genetically Modified Plants. National Institute of Agricultural Botany (NIAB).

8 Kultida Samabuddhi. 5 April 2003 Ban on field trials maintained: Decision flies in face of ministries' wishes. Bangkok Post.

9 Innovest Strategic Value Advisors. April 2003. Monsanto & Genetic Engineering: Risks for Investors. New York, pp. 9-10.

10 Monsanto & Genetic Engineering: Risks for Investors, p.11.

11 The Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity will enter into force 90 days after 50 countries have ratified the agreement. Text and Annexes of the Protocol can be found at: www.biodiv.org/biosafety/Protocol/asp; For the list of countries which have signed the Protocol, please go to www.biodiv.org/biosafety/signinglist.asp?sts=sign. The list of countries which have ratified the agreement can be seen at www.biodiv.org/biosafety/signinglist.asp?sts=rtf&ord=dt